

Kommunstyrelsen

2020-06-02

1 (6)

§ 113 Yttrande, validering för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69) (Kst/2020:229)

Ärendebeskrivning

Örnsköldsviks kommun har inbjudits att yttra sig till Utbildningsdepartementet över Valideringsdelegationens slutbetänkande Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69). Följande avsnitt är undantagna då de är under beredning inom Regeringskansliet:

- 1.4 Förslag till förordning (2020:00) om statsbidrag för att utveckla validering av yrkeskompetens.
- 1.15 Förslag till förordning om ändring i förordning (2014:375) om statsbidrag för utveckling av lärande på arbetsplatser och regionala stödfunktioner för yrkesutbildning.
- 10.5.1 Långsiktig statlig medfinansiering för att utveckla och vidareutveckla branschvalidering.
- 10.5.2 Statsbidrag för utveckling av branschmodeller samlas i en förordning.

I uppdraget har ingått att verka för att en samsyn om valideringens innebörd och funktion etableras inom utbildningsväsendet och arbetslivet. Det har även ingått att identifiera behov av utvecklingsinsatser och lämna förslag som kan stärka valideringsarbetet inom utbildning och arbetsliv. Delegationens arbete med att ta fram förslag för att uppnå detta har genomförts i bred samverkan med berörda aktörer på nationell och regional nivå. Företrädare för nationella myndigheter, regioner, branscher, arbetsmarknadens parter, utbildningsaktörer med flera har medverkat i arbetet. I slutbetänkandet Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69) lämnar delegationen förslag till åtgärder för ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering så att fler personer ska kunna få sitt kunnande kartlagt, bedömt och erkänt.

Utredningen föreslår:

- En generell reglering av validering
 - En ny gemensam definition av validering. Definitionen av validering i skollagen ändras till: Validering ska definieras som en strukturerad process för fördjupad kartläggning, bedömning och erkännande av kunnande som en person besitter oberoende av hur det förvärvats.
 - En ny förordning med generella bestämmelser om validering införs.

Delges:	Verkställs av:
Utbildningsdepartementet	

Kommunstyrelsen

2020-06-02

2 (6)

§ 113 (forts.)

- Ökad tydlighet om validering inom högskolan och yrkeshögskolan. En hänvisning till valideringsförordningen införs i bestämmelser som avser validering av reell kompetens. Samt att Universitetskanslersämbetet får i uppdrag att i samverkan med Universitets- och högskolerådet leda ett arbete med att ta fram rekommendationer för lärosätenas arbete med validering.
- Tvärgående nationell funktion och tydligt mandat för regionerna
 - En nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande.
 - Ett råd för validering under ledning av ansvarigt statsråd.
 - Kompetensförsörjning bör vara en grunduppgift för regionerna och regleras i lag. Regioner, enskilt eller gemensamt med andra regioner, ska kunna ansöka om medel från Tillväxtverket för att bidra till att utveckla och etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå.
- En långsiktig finansiering ökar möjligheter för validering
Medel för kompetensförsörjning och livslångt lärande bör utökas i nästa programperiod inom europeiska socialfonden (ESF). För projekt avseende validering bör medfinansieringen lösas med nationellt avsatta medel.
- Kunskap om validering behöver utvecklas
Medel tillförs för att säkerställa fortsatt finansiering av den fortbildning inom högskolan om validering som Skolverket hittills har finansierat. Delegationen bedömer att forskningen om validering behöver utökas för att bidra med perspektiv och ökad förståelse så att valideringsverksamheten kan utvecklas.
- Stödet till branscherna behöver stärkas
Ett statsbidrag inrättas för att utveckla validering av yrkeskompetens. Villkoren för statsbidraget bör regleras i förordning och utformas i enlighet med EU:s bestämmelser om statligt stöd.
- Ökad tillgång till validering i kommunal vuxenutbildning (inkluderar särskild utbildning för vuxna)
 - Skyldighet för hemkommunen att erbjuda inledande kartläggning inför utbildning och prövning skrivs in i skollagen.
 - Kommunerna, som huvudmän för vuxenutbildningen, får en skyldighet att erbjuda elever validering. Skyldigheten avser samtliga kurser som ingår i huvudmannens kursutbud.
 - Efter en validering ska eleven ha rätt att få ett intyg. Vid validering inom vuxenutbildningen ska endast finnas möjlighet att utfärda intyg eller betyg.
 - Rektor ska kunna ge betyget E efter validering utan prövning.

Delges:	Verkställs av:
Utbildningsdepartementet	

Kommunstyrelsen

2020-06-02

3 (6)

§ 113 (forts.)

Delegationens förslag bedöms inte få några konsekvenser för klimat och miljö, för brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, och inte heller för små företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt i förhållande till större företags.

Validering är ett verktyg som ger möjlighet till effektivare utbildningsinsatser som kan ge både kortare utbildningstid och bättre kartläggning av vad individerna har behov av att studera. Båda effekterna leder till tydliga samhällsekonomiska vinster i form av ett lägre produktionsbortfall eftersom individerna blir tillgängliga på arbetsmarknaden snabbare. Validering är också ett verktyg för att underlätta rörligheten och förbättra matchningen på arbetsmarknaden.

Om de utökade uppgifterna innebär ökade kostnader för kommunerna bör staten i enlighet med finansieringsprincipen tillföra medel till kommunsektorn i motsvarande omfattning. Kostnaderna bedöms öka för elever inom Vuxenutbildning i och med kravet på validering men även utbildningskostnaderna minskar. Att ta med är också att personerna snabbare kommer ut i arbete och därmed genererar skatteintäkter till kommunen. Förkortad studietid gör det möjligt för ett högre inflöde av nya elever vilket skulle kunna ge effekt på att minska belastningen på försörjningsstödet. Samtidigt är det troliga att resurssparande i förkortad studietid täcks upp av ökade resurser i och med validering. Det är också troligt att de personer som har försörjningsstöd varit utanför arbetsmarknaden en längre tid och därför mest troligt inte är aktuella för validering. Snabbare genomströmning bidrar till att lediga tjänster på arbetsmarknaden kan tillsättas snabbare särskilt där det finns en stor brist.

Kravet om inledande kartläggning kräver mest troligt en ökad resurstillsättning av studie- och yrkesvägledare men samtidigt kan eleverna göra välgrundade val av utbildning, vilket leder till att felval och utbildningsmisslyckanden kan undvikas.

Inledande kartläggning och eventuell validering ger bättre förberedelse inför en eventuell prövning. I dagsläget är det en stor andel som ansöker om prövning och misslyckas. Prövning är generellt resurskrävande för en kommun.

Förslaget gällande skyldighet att erbjuda elever inom Vuxenutbildning validering bedöms inskränka den kommunala självstyrelsen. Denna inskränkning får vägas mot förslaget syfte att skapa ökade möjligheter för människor att få sin kompetens kartlagd, bedömd och erkänd.

Utredningens förslag och bedömningar kommer i stor utsträckning komma utrikes födda personer till godo. Möjligheten att få utbildningen förkortad har också visat sig vara en viktig faktor för att motivera vuxna att skaffa sig en formell yrkesutbildning.

Delges:	Verkställs av:
Utbildningsdepartementet	

Kommunstyrelsen

2020-06-02

4 (6)

§ 113 (forts.)

Kompetensförsörjning som grunduppdrag för regioner och att regionerna kan söka medel för utveckling och strukturer för arbetet bedöms bidra till att alla regioner ges förutsättningar att arbeta långsiktigt med kompetensförsörjning och validering utifrån regionens behov.

Förslaget med införandet av ett statsbidrag anser delegationen kommer leda till en jämlik tillgång av validering så att både kvinnor och män får möjlighet att få sin yrkeskompetens kartlagd, bedömd och erkänd.

Kommunledningsförvaltningens kommentarer

Ett nationellt krafttag välkomnas kring arbetet med kompetensförsörjning, livslångt lärande och validering. Vikten av att utgå från en gemensam definition och en nationell strategi för kompetensförsörjning ses som viktiga pusselbitar för att kunna jobba smart så väl med kompetensförsörjning som med validering. En nationell och regional samordning ger bättre förutsättningar att hitta strukturer lokalt i Örnsköldsvik, regionens kommuner och hela landet. Det ger också förutsättningar för en likvärdig struktur i hela landet. Införandet av en ny paragraf i lagen om regionalt utvecklingsansvar (2010:630) som förtydligar regionernas uppdrag och ansvar kring kompetensförsörjning skulle medföra ökad tydlighet för regionens ansvar och uppdrag för att samordna och stötta kommunerna i det regionala och lokala kompetensförsörjningsarbetet där validering blir en viktig del i kompetensförsörjningsarbetet. Det skapar också förutsättningar för en långsiktighet i och med att uppdraget till regionerna inte blir tillfälligt som det är nu. I betänkandet omnämns inte glesbygdskommuner, ett perspektiv som kan innebära stora skillnader i förutsättningar för en kommun och region. Då den nationella strategin inte ingått i uppdraget för delegationen kan det bli en utmaning för respektive region att formulera en regional strategi kopplat till kompetensförsörjning. Viktigt att den regionala tillväxtstrategin samspekar med den nationella strategin.

En viktig del blir att synliggöra möjligheten och värdet med validering för enskilda personer, arbetsgivare och branschorganisationer. Viktigt att medvetandegöra hur olika valideringsprocesser kan underlätta. Finns ingen efterfrågan spelar inte utbudet någon roll. Hur ska det lokala valideringsarbetet struktureras så att det blir tydligt vart enskilda personer, arbetsgivare och branschorganisationer ska vända sig och hur de kan gå tillväga lokalt? Hur ska detta finansieras i respektive kommun? Projektmedel är bra för att få till en viss grund men ger ingen långsiktighet. Hur säkerställs att strukturer och arbetssätt kan upprätthållas i kommunerna och regionerna långsiktigt? En viss basfinansiering till regionerna är bra, tveksam dock till att 1 miljon är i nivå med uppdragets omfattning.

Delges:	Verkställs av:
Utbildningsdepartementet	

Kommunstyrelsen

2020-06-02

5 (6)

§ 113 (forts.)

Lokalt skulle förslagen kunna bidra till att minska den segregerade arbetsmarknaden i könsdominerade yrken/branscher förutsatt att arbetsgivare och branscher förstår värdet och efterfrågar validering.

Det måste säkerställas att den ekonomiska situationen för den enskilda individen inte blir lidande. Finansieringen av studierna kan påverkas. Viktigt att det finns en bra och tydlig struktur för att det inte ska ge negativa konsekvenser för individen.

I den nya valideringsförordningen 7§ behövs ett förtydligande kring vad som krävs för att en person bedöms ha ämnes- och yrkeskunskaper för att utföra bedömningsmomentet i valideringsprocessen.

Skillnad för olika utbildningsnivåer om validering är ett krav eller en möjlighet att tillämpas. Inom Vuxenutbildningen ”ska” elever erbjudas medan inom högskolor och yrkeshögskolor är formuleringen ”kan”.

Det är viktigt att alla diskrimineringsgrunderna finns med i det fortsatta arbetet med validering. Till exempel ska det finnas bra arbetssätt att validera kunskaper som en individ med funktionsnedsättning har – oberoende av var individen bor i landet.

Förslagen går i linje med kommunfullmäktigemålen för Örnsköldsvik. Utifrån att de inte bedöms få några konsekvenser för klimat och miljö, det brottsförebyggande arbetet och små företags förutsättningar och villkor kontra större företag. Samt att validering stärker möjligheten att få betyg och intyg på sitt kunnande.

Prövning av barnets bästa

I betänkandet lyfts vikten av ekonomiska förutsättningar för vuxna att studera mitt i livet. Den struktur med studiemedel (CSN) som finns idag är ofta inte ett alternativ eftersom den inte är tillräcklig, vilket sannolikt beror på att vuxna har större utgifter utifrån att de har barn. Väl fungerande valideringsprocesser där de kan bidra till att utbildningstiden kan förkortas skulle gynna barnens levnadsvillkor eftersom deras föräldrars ekonomi påverkas under en kortare tid om delar av kompetenser kan valideras. I övrigt så berör betänkandets förslag inte direkt barn utan fokuserar på vuxna.

Beredande instans förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningens skrivelse daterad den 16 april.
Arbetsutskottets § 90/2020.

Delges:	Verkställs av:
Utbildningsdepartementet	

Kommunstyrelsen

2020-06-02

6 (6)

§ 113 (forts.)

Kommunstyrelsens beslut

Kommunstyrelsen godkänner förslaget ”Yttrande, Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)” daterat den 16 april 2020 och överlämnar det till Utbildningsdepartementet.

Delges:	Verkställs av:
Utbildningsdepartementet	